Sal 1 — Hejmar 12-13

Duşemb 19 Tirmeh 1943

ROJA NÛ

Kiriyariya Roja Nû; ji bona erdên Sûriye û Libnanê; 10 lîreyên Sûrî; ji bona welatên din 2 lîreyên ingilîzî. Bihayê Hejmarekê: 10 Qemerî.

Dîwan û gerînendekariya Rojnamê: Bêrût-Birc; Weqif Tabet, Telefona Dîwanê: 74-04; Telefona Mala Xwediyê Roja Nû: 84-41. Edresa telg: Bêrût-Rojanû.

XWEDÎ Û GERÎNENDE: MÎR Dr. KAMIRAN ALÎ BEDIR-XAN

OREL - KATANE - MUBO

STÊRA SERBESTIYA MILETAN DIBIRIQE

Li Rohelat û li Roavayî, li Behra Spî û Pesifîkê Hevalbend Serfiraz in.

NÛ-YORK—R: Êdî leşkerên Ordiya brîtanî heşt, ji Katanê bi tenê 9 kilomêtir dûr in.

CEZAYIR—R; Yekîneyên Ordiya brîtanî, ji du aliyan ketine deşta Katanê, êrîşa wan bi serdestî pêşve diçe. Di nîzîkî Augustayê de qiwetên Mihwerê ên zirhkirî bi xurtî berberiya ingilîza kirine lê hatine şkênandin û paş ve ziviran-din. Stola hevalbenda 3 gundên Katanê dane ber gullan, ev her sê gund hatine vegirtin. Leşkerên emerîkanî di hêla bakurî de li erdeke asê, di nav bira çiya û kortalan de pêş ve dikevin.

Radyoa-Cezayirê elam dide ko qiwetên hevalbenda, di tevayiya qad û eniyên şerî de, pêş ve diçin.

CEZAYIR— Qerargeha Hevalbenda a Mezin li Efrîqa Bakurî dide zanîn: Serfermandar General Eyzenhower, General Aleksander kiriye hakimê girava Sicilyayê ê eskerî.

CEZAYIR—R: Nûçegihayê ejensa Royterî elam dide: Yekîneyên elemanî yên ko axa Katanê midafihe dikirin di pêşiya zora Ordiya Brîtanî 8 de, xwe bi şunda kişandine, û ketine çeper û penahên pêşiya vê şaristanê. Eskerên emerîkanî yên ko ber bi Agrigentoyê ve dimeşiyan niho jê bi tenê 4 mîl dûr in.

CEZAYIR—R: Yekineyên Ordiya 8, bi arîkariya eskerên hevalbenda yên ko bi sihvana, ji balafîra daketine erdê Sicilyayê, balafîrgeheke din jî zeft kiriye.

LONDRE—R: Bi awakî resmî didin zanîn: Duhî bombeavêjên emerîkanî ên giran bi ser bajarê Amsterdam û Germanistana bakurî de girtine û hejagehên neyara bombardiman kirine. Refên emerîkanî 50 balafirên dijmin avêtine erdê.

MALTE—R: Nêçîrvanên qerargeha Maltayê di nav 7 rojên dawîn de—ji wexta ko êrîşa Sicilyayê destpê kiriye— 151 balafirên Mihwerê anîne xwar, 35 nêçîrvanên vê qerargehê venegeriyane warên xwe, lê 5 balafirvan di selametiyê de ne.

CEZAYIR— Radyoa-Cezayirê elam dide: Leşkerên Hevalbenda di Sicilyayê de 35.000 hêsîr girtine.

CENG & SIYASET

DEWRAN

BER BI AZAHIYA NIJADAN

Eniya Sovyetî

Rojnameyên payetextê brîtanî qala eniya rohelatî dikin û dibêjin: êdî tu şik nemaye ko qidreta elemana a eskerî serberjêr ve diçe, û delîlên vê kêmkirinê di şerên Orel—Kursk û Bielgorodê de, bi timamî hatine dîtin. Rojnameya Ingilîzî «Deylî Kronikl» dinivîse: Bê şik e ko Serdariya elemanî dixwest bi derbeke giran zora Ûrisa bibe û li gora hisabê Moskovayê elemana 100 firqe esker anî bûn Orel—Kurskê, nîzîkahî ve nîvê qiweta elemanî ji ya ko di pêşiya Ûrisa de ye. Êrîşên elemanî 10 roj dom kirine û li wê qadê şerine zor û xwîndar çêbûne; 3.000 tang û 1500 balafirên elemanî hatine xira kirin û elemana nikarî bûn tiştekî hêja pêk bînin. Niho êrîşa sovyetî destpê kiriye.

Vegirtina Sicilyayê

Serêkwezîrê Brîtanya Mezin Mr. Çorçil, berî sêsala digot: rojek wê bê, emê dirêjî erdê Ewripayê bikin, û pê miletên Ewripayê, ji hikm û zorkeriya elemana xelas bibin. Ev tişt ne diket serê mezinên Mihwerê û wan qeşmeriya xwe pê dikirin. Lê îro çend roj in leşkerên Hevalbenda, qiwetên brîtanî, emerîkanî û frensizî pê li erdê Sicilyayê kirine û pey hev bender û şaristanên vê giravê zeft dikin.

Hitler qala bedena kelata Ewripayê dikir, di Sicilyayê de ev beden hatiye neqeb kirin û pê hîm û bingehên bedenên Ewripayê ên mayîn dilerizin.

Di Derya Pasifîkê De

Sefîrê japona û Nimînendeyê dewleta japonî ê xas, li Waşingtonê di Qesra Wezareta Dervekariyê de rûnistî bûn û bi wêzîrê emerîkanî ê dervekariyê, li ser dostaniya her du dewletan diaxaftin ko, derî vebû û telegrafek anîne û dane Wezîrê emerîkanî ê dervekariyê. Telegrafê digot: Refên japonî dirêjî qiwetên emerîkanî kirine. Wezîrê emerîkanî lê ecêbmayî ma, lê belê, herwekî kubariya wî ji erna wî mezintir bû, bi giranî telegraf şanî diplomatên japonî da û got: tiştekî holê di dinyayê de ne hatiye dîtin. Japona çend roj şahinet kirine.

Lê niho, rojên reş û giran bi ser wan de tên.

Dawiya Vî Şerî

Şerê 1914—1918 an, bi Serfiraziya hevalbenda qediya bû, ûpê zehf miletên dinyayê gihane azahî û serbestiyê, û piştî wî şerî nemaze miletên Rohelatê Nîzing û Navîn pêş ve ketine. Miletên dinyayê ên hêsîr û heq - şkênandî, ji wextê ko vî şerî destpê kiriye, dilê wan de hêvî û niyaz li Hevalbenda dinêrin û li gora taqetê arîkariya wan dikin. Hevalbenda jî wa'd daye ko miletên dinyayê hemî wê bigehin azahî û serbestiyê. Ji xwe şertê selametiya dinyayê ê mezintir û qaimtir ev e.

DER SOVYETISTANÊ

Ordiya Sor Ber Bi Orelê Ve Dimeşe

LONDRE—R: Di nav deh rojên êrîşa elemanî ên pêşîn de qiwetên rûsî 1.500 balafir û 3.000 tangên elemanî xira kirine.

MOSKÛ—: Pêşmêrên rûsî gihane taxeyên şaristana Orelê ên dora bajêr, û yekîneyine rûsi ên din rêhesina Orel—Brianskê birîye.

MOSKÛ— Her çend jî Serdariya elemanî qiwetine mezin aniye qada şerê Orelê û ew xistine şer; li wê pêşveçûna lekên şerevaniyên rûsî hinik girantir bûye, lê ne sekiniye.

MOSKÛ—A.F.I. Serfermandariya sovyetî dide zanînn: Di hêla Orelê de, leşkerên me zora dijmina birine û pêşve çûne. Di eniya Bielgorodê de tevdana kewte û sedmêran. Duhî di eniya Orel—Kurskê de qiwetên me 168 tang û 106 balafirên elemanî xira kirine. Yekîneke rûsî bi serê xwe 3.000 eskerên elemanî qelandine û 28 tang, 48 top, 30 qumbereavêjên çepera ji hev de xistine û jê pê ve hêsîr girtine. Di bakur-rohelatê Novorosiskê de, topçiyên me çeper û penahên elemana bombardiman kirine, û peyadeyên me bilindahiyeke hêja vegirtiye.

MUBO HATIYE VEGIRTIN

Zefera Eskerên Emerîkanî û Ewistralî

LONDRE—A.F.I. Leşkerên ewistralî û emerîkanî di axa Nû-Gineyê de zora Japona birine û bajarê Mûboyê vegirtine, Mûbo dikeve nîro-roavayê Salamauayê û jê 25 kilomêtir dûr e. Di Salamauayê de, qerargeheke Japonî î mezin heye. Ji aliyê din leşkerên emerîkanî gihane nîzîkî Mundayê; di ser vê erdê re şerekî hewayî î mezin çêbûye, refên emerîkanî 30 nêçîrvan û 15 bombeavêjên emerîkanî xistine erdê.

NÛ-YORK — ji destpêka şerî û heta îro, japona 1.200.000 ton mezin wapor çêkirine; qiwetên emerîkanî heta niha 116 cengkeştî û 300 gemiyên japonî ên bar, banzîn û eskerkeş bin av kirine, hemî bihevre 2.200.000 ton mezin. Destgehên emerîkanî di nav çar heftan de, jiwaporên ko japona salekê de çêdikin bêtir gemiya têxin behrê.

CEZAYIR—R: Ji Qerargeha Hevalbenda a mezin hatiye seh kirin ko Ordiya Mihwerê a Sicilyayê ji 324.000 esker bihevketiye; 264.000 talyan û 60.000 eleman.

BOMBARDIMANEKE XURT

PENC SED BALAFIRAN ERIŞÎ NAPOLÊ KIRIYE

CEZAYIR— 500 balafirên Hevalbenda bender û şaristana talyanî a mezin Napolî bombardiman kiriye.

CEZAYIR— Qerargeha Hevalbenda a mezin li Efrîqa Bakurî elam dide: di nîroyê Katanê de leşkerên Mihwerê bi xurtî berberiya me kirine. Leşkerên emerîkanî piştî vegirtina Agrigentoyê ji nû ve pêş ve çûne. Heta niha 3.000 hêsîr hatine girtin; têde 3 general jî hene. Refên Hevalbenda ên mezin bendera Napoliyê bombardiman kirine; bombe xurt û rast li destgeh wapor, depocebilxane, hêjagehên rêhesinan û li fabrîqeyên torpîlan ketine.

KARLO SKORZA

Di Radyoyê De Gotiye

ROME—Karlo Skorza, nivîsekarê fasista ê amdagirtî duhî di radyoa talyanî de peyiviye û gotiye: Italya di şerî de zorê dide xwe ji ber ko dixwaze xwe xelas bike. Em bi awakî vekirî dibêjin, taluka ko welatê me tê de ye gelek mezin e. Di tarîx û dîroka me a dirêj de, demine hinde dijwar nîne. Du kuşwerên mezin, kişwerên dinyayê ên xurt û dewletmendtir bi qesda xira kirina Italyayê êrîşa me dikin.

Italya bi vênevê, heta dema mirinê divê şer bike da ko bi kare jivê talukê bifilite.

CEZAYIR—A.F.I. Leşkerên emerîkanî bi kûrahî 50 kilomêtir ketine erdê Sicilyayê.

CEZAYIR— Du generalên talyanî hatine hêsir girtin.

MELBURN— Qerargeha Hevalbenda a mezin li Pesifîka nîro-roavayî elam dide: refên hevalbenda di behra Pesifîkê de ji nû ve 7 waporên Japonî bin av kirine û li qerargeha japona ya Salamuayê xistine.

CEZAYIR—R: Qerargeha Hevalbenda a Mezin li Efrîqa Bakurî serê sibehê elam da ko leşkerên emerîkanî bi êrîşeke xurt bajarê Agrigentoyê zeft kiriye.

LONDRE—A.F.I. Elemana di peravên Belçîkayê de zehf otel û avahiyine mezin ber hewa kirine û di cihê wan de, asêgeha çêdikin.

ROME— Danezaneke talyanî elam dide ko bi bombeyên hevalbenda di bajarê talyanî Livurnê de 252 peya hatine kuştin û 503 heb jî brîndar bûne.

LONDRE—R: Emîraliya Brîtanî dide zanîn: qiwetên brîtanî ên behrî î sivik di behra peravên Holendayê de dirêjî qeflewaporeke elemanî kiriye û jê gemiyek xeriqandiye û xesar gihandiye du hebên din. Tu xesar ne gihaye yekîneyên brîtanî.

DEMA HINA

CEZAYIR— Qerareg̃eha Hevalbenda a mezin li Efrîqa Bakurî elam dide: Leşkerên emerîkanî di eniya Sicilyayê de, li qada nawîn û a roavayî, ẽrîşa xwe pêş ve birine. Der hela roavayî berberiya dijmina sist e û eskerên wan bi sedan ve xwe davêjin bextê me. Eskerên Kenadî li Sicilyayê zora leşkerên dijmina birine û pêş ve dikevin. Qiwetên Mihwerê bi qesda xelaskirina Ketaniayê, bi awakî ecêb zorê didine xwe; xesarên ko heta niha gihane wan gelek dijwar in; Ordiya brîtanî, di wê qadê de qiwetên xwe kom dike. Duhî 500 bombeavêjên me, êrîşî Romayê kirine û hêjagehên payetextê talyana ên eskerî, dane ber bomban. Stasyon, kar û bar û gehînekên rêhesinan yên San Lorenzo û Litorioyê bi timamî hatine xira kirin; jê pê ve bombeyên me xesar gihandine polaxanekî mezin û febrîqeyên kîmyayê.

ROME— Danezana talyanî elam dide: bi bombardimanên Hevalbenda di Romayê de 166 peya hatine kuştin û 1659 heb jî brîndar bûne. Danezan jê pê ve elam dide ko refên hevalbenda li Napoliyê û li bajarên talyanî ên din jî xistine.

BERLÎN— Pisporê eskerî general Dîtmar duhî di Radyoa Berlînê de mukir dihat ko hevalbenda qiwetine mezin derêxistine erdê Sicilyayê.

CEZAYIR— Yekîneyine kenadî ên mezin gihane Enayê. Stolên Hevalbenda riya Katane-Messînayê bi xurtî bombardiman dikin.

NÛ-DELHÎ— Refên brîtanî li pir û riyên erdê Akyabê xistine û jê pê ve qerargehên japona yên Ratedongê û gemiyên şetên Irawadî û Şindwînê dane ber bomban; mekîneke brîtanî bi tenê venegeriyaye warê xwe.

LONDRE— Danezana ko duhî êvarê di Berlînê de hatiye belav kirin elam dide ko Hitler û Musolînî di Italya Bakurî de, li bajarekî hev û du dîtine.

LONDRE—R: Wezîrê brîtanî ê şerî Sir Ceymis Grîg duhî êvarê ji bona qedirgirtina general Jîro sifreke mezin daniye; sefîrê emerîkayê Mr. Con Wînan, General Devers, Emîral Stark û Ceneral Îker di nav vexwendiyan de bûn.

GOTARA GENERAL JIRO

SÊSEDHEZAR FRENSIZ LI BER DEST IN

WEŞINGTON— Serekcimhûr Rûzwelt ji bona qedirgirtina General Jîro sifreyek daniye. Piştî şîvê, di civana rojnamevanan de General Jîro bi navê xwe û bi navê General De Gol û Komîta Frensizî a xelasiya welêt gotiye: Me bi Serekcimhûr Mr. Rûzwelt re qerar daye û ji 300.000 eskerên frensizî yên ko li ber destin 260.000 heb, bi çekine nû û nûjên dê bêne biçek kirin. Ordiya frensizî a sibe, wê bibe mîna Ordiya frensizî a duhî, ya ko nasî cihan û dîrokê ye. Frensê û Hevalbendan destê hev û du girtine û Frensê bi hemî qiwetên xwe, xwe gihandiye Hevalbenda. Em dizanin ko bi şkênandina Eleman û talyana ev şer naqede, û li wê aliyê dinyayê t'adakerekî din heye û divê ew jî bielime ko hîmên cihanê ên exlaqî li gora kêf û dilxwaza, nikarin bêne xira kirin, û yê ko vî tiştî dike, têtê êşandin Ez we têmîn dikim ko Frensa di tenişta we di bibe, ji bona xelaskirina Pasîfîkê ji destê japona û zorkeriya wan, û ji bona avakirina cihaneke nû û danîna silheke adil. Ko carekî top, tang û balafir ketin destên leşkerên frensizî, ewê şanî dinyayê bidin, pê çi dikarin bikin.

FERMANA MALA BRAHIM PAŞA

SALA 1919

Wezîro bajo li vê fermanê, ev fermana wek fermana cara hanê; ferman rabû ji Cumhûrîyetê ji Selanîkê ji Anqerayê ji meb'ûsanê. Sibe bû şerek çêbû li tel—Henê li Etşanê, şahidê Mehmûd Begê Zerî exû Nûra ebû Ezza gelek hene ji tel Henê heta li Wêranşarê, bi şûra girtin, xar berdanê Bêlûka Hemdîn Begê, hêsîr kirin Ajat xanê... Kunya Ramê sera mezin şixat girtin ar berdanê. Kesek tune li şerê Kurê Brahim Paşa rab temaşê rab seyranê. Pêşiya duxana ewraqê mehkûma xwe da tel—Henê, da Etşanê gelek xelas kirin ji Bêşê û ji qan çarê ji salyanê. Bego sibe bû şerek çêbû li Etşana xopan li diyara ji nîro b' şûnda li Wêranşarê, tê dengê topa leqî-leqa şerap-nara şahidê Mehmûd Zerî gelek hene eqal xwar kir da ber swara. Ji tel—Henê heta b'Wêranşarê ajot nava qumandara Bêlûka Hemdîn Begê hêsîr kirin pişta wan da dîwara. Mehmûd Beg ban kir Evdirehman keko ev ferman ji berêda fermana bav û kala wexta di gaziya me were Temir Beg swarê Hedla bavê Xunêsa, gurê swara, Hêsîrê me Hustu xwarin li ber dîwara birîndar e. Elo Dado exû Rîma gurê swara, li dialya xopan li beyara li kêrûkê li va xubara pêşiya. Ramê xwe da Nebî Eyûb eleyhisselam tev zabita qumandara Dawî ma li kêşê û li mizarê li gundê Evdilqadir Rahil-elya tev teresê wan neyara. Bego bajo, me lezîne, yawaş bajo me leqîne, Xensê ban kir Mehmûdo lawo şev dirêj e, qiyamet dûr e, Nefîramê bi hev gihîne dizgîna Mitêra li dest b' gerîne guçê şal qedîfa li milê xwe werîne, ji nîro b'şûnda dengê mala keleş Evdî bi Ramê ra tê Nizam kîw û kîne şahidê Evdurehman bavê Haçim, biçûkê bira gelek hene, li kêleka rastê xerzanî ne, serê xerzaniya lî û yaban doz lê gerandîne. Xensê ban kir Mehmûdo lawo bazde xwe b' rêka Weranşara şewitî gihîne, lêxê serê topçî û borîza na, bifirîne topa mezin, cûra dev reş jê bistîne. Heyfa milk û meaşê Brahîm Paşa jê hilîne, lêxê navê bav û kalê xwe bi derxîne, êşîr şîrîn me terkîne. Ram xaîn e, me di xapîne, mala we ji berê da ji Dewleta fermanlî ne. Xensê ban kir Mehmûda lawo wexta Xelîl Beg swarê fîrêca ebû Subhî xwe bi we gihîne, li edwan û ehlê Ebrê bi qîrîne, bazde xwe bi rêka Nebê Eyûb eleyhisselam xwe bi derbendê asê gihîne, tomatîqa, axir makîna li ber reqîne, topa mezin cûra dev reş pê gumîne.

(ne qediyaye)

EBDILAHDÎ MIHEMED

MIREKA CIHANE

MIRÊKA CIHANÊ MIRÊKA WÊNEYÊN ŞER Û AŞTIYÊ

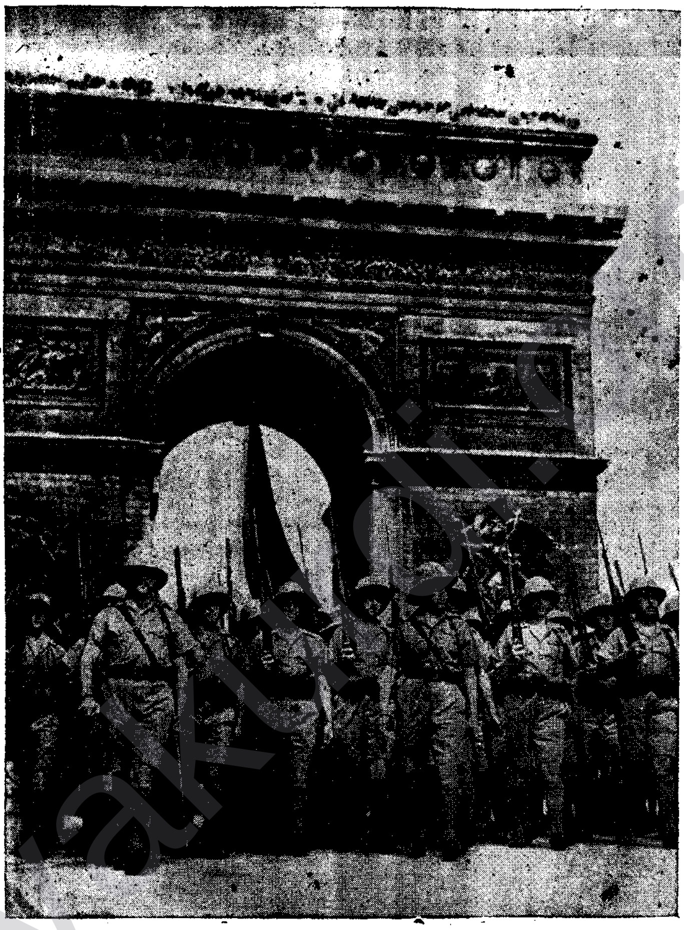

Eskerên Frensizî Di Pêşiya Dergehê Serfiraziyê De Dimeşin

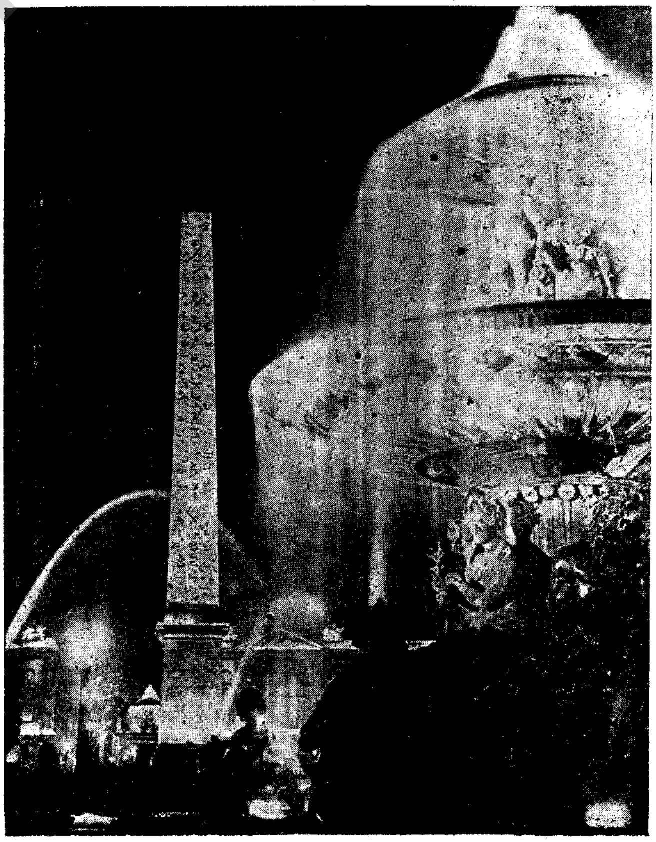

Ji Bergehên Parîsê Meydana Konkordê

www.arsivakurdi.org

1ère ANNÉE — LUNDI 19 JUILLET 1943 — NUMERO 12 - 13

LE JOUR NOUVEAU

Direction : Beyrouth Wakfs Tabet
Place des Canons Tél.: 74-04 et 84-41

QUOTIDIEN KURDE
Directeur - Propriétaire: EMIR Dr. KAMURAN AALI BEDIR KHAN

Le Numéro 10 P.L.S. - Abonnement
Syrie-Liban 10 L.L.S. Etranger 2 L. Stgs.

Vers la Victoire

CHRONIQUE HEBDOMADAIRE DE LA GUERRE

Jamais, depuis 1940, le 14 Juillet, symbole quasi universel de la Liberté, n'a été aussi lourd de sens que cette année: la machine de la Libération est en marche et rien maintenant ne peut l'arrêter. Sur les trois fronts de la Méditerranée, de la Russie et du Pacifique, les Alliés s'attaquent déjà victorieusement à la ceinture de protection de l'ennemi.

L'offensive lancée il y a une dizaine de jours contre la Sicile, a dépassé par son succès, ce que les plus op'imistes auraient pu espérer. Les conditions du débarquement pouvaient être au début tellement précaires, si l'on songe surtout à l'étendue de la Sicile, aux 400.000 hommes qui la défendent, au système de défense qui a pu être mis au point depuis longtemps et au voisinage des bases italiennes, que nous ne pouvons qu'admirer sans réserve la perfection du plan d'attaque et de son exécution et rendre un hommage complet aux stratèges qui l'ont élaboré. Il est vrai que ceux-ci ont en main les atouts suprêmes de la marine alliée que la marine italienne n'ose affronter et de l'aviation qui est à peu près maîtresse absolue des airs. Aux dernières informations la pointe Ouest de l'offensive avait atteint Agrigente et Port Empedocle occupées Dimanche par les troupes américaines cependant que les magnifiques troupes du Général Montgomery étaient sur le point d'occuper Catane à l'Est. La pénétration atteint déjà une cinquantaine de kilomètres à l'interieur, menaçant gravement les voies de ravitaillement de l'ennemi. A cette cadence, les observateurs militaires estiment que l'affaire de Sicile pourrait être liquidée avant la fin du mois.

Sur le Front Oriental nous assistons à un revirement complet de la situation. Pour la première fois depuis 1941, ce ne sont plus les allemands qui lancent une offensive d'été mais l'armée Rouge. Les opérations sont aujourd'hui symétriques des opérations de l'an dernier. En 1942 en effet les Russes attaquaient Kharkov pour essayer de désorganiser les plans tactiques ennemis et peu après ceux-ci commençaient leur offensive qui devait les mener loin à l'Est. Cette année les Allemands attaquent le saillant de Kursk, échouent dans leurs tentatives et maintenant les Russes, comme si la dernière offensive allemande n'avait pas existé, lancent une grande offensive contre Orel qui déjà est menacée de trois côtés après une avance de plus de 60 kms.

Et enfin dans le Pacifique, après la prise de Mubo en Nouvelle Guinée, se sont les bases de Salamowa et de Munda qui sont sévèrement menacées malgré des contre attaques japonaises qui cependant y perdent un nombre considérable de bateaux, d'avions et d'hommes.

La Bastille fasciste est bien en vie de démolition!

D.

NOUVELLES DE FRANCE

A l'occasion du 14 Juillet dernier, les patriotes Français ont manifesté, chacun à sa menière.

La population de nombreuses villes de France, obéissant aux directives du Comité de la Libération Nationale, a marqué cette journée en défilant silencieusement dans les rues.

A GRENOBLE, la manifestation a provoqué des collissions entre la foule et la police, la ville ayant manqué de pain, ce jour-là parce que la farine qui lui était destinée avait été réquisitionnée par les Allemands.

A PONTOISE, un chef de la police parisienne au service de l'ennemi a été abattu par des patriotes. Un autre traître a été exécuté dans le département de l'EURE.

Un gendarme italien a été tué en Haute Savoie. A ANNEMASSE, une bombe a fait explosion dans le logement d'un fonctionnaire italien et de nombreuses arrestations ont été effectuées à la suite de cet attentat.

« Ce n'est plus une seule Bastille, c'est une multitude de Bastilles qui couvrent aujourd'hui le sol de France» a déclarait Radio Moscu:

« Les Prussiens qui, en 1870 avaient envahi la France étaient les mêmes Allemands, cruels et brutaux. BISMARCK avait dicté à la France des conditions de paix dures et humiliantes, mais il n'avait pas osé occuper le pays et s'était contenté d'un défilé symbolique de troupes prussiennes sur les Champs-Elysées.

« En 1870 les Prussiens avaient quitté la France en emportant avec eux autant de butin que leurs fourgons pouvaient en contenir. Mais en quittant la France ils ont laissé au coeur des Français une haine tenace pour l'invasion et l'humiliation vécue sous la botte allemande.

« Les Nazis, eux, n'ont même plus cette ombre de scrupules, cette apparence de gêne qu'avait BISMARCK. Ils ne pensent même pas que l'humiliation qu'ils ont infligé à la France, que la haine qu'ils ont semées à pleines poignées dans le sol français, leur porteront des fruits amers. Les Hitlériens disent avec arrogance: «Qu'ils nous haissent, mais qu'ils nous craignent.»

Mais l'heure est venue où le peuple français hait toujours les Allemands mais a cessé de les craindre, et le jour n'est plus loin où le peuple de France prendra d'assaut la Bastille allemande et ce jour-là sera pour les Allemands un véritable Jour du Jugement dernier.»

LA SITUATION EN SICILE

Une semaine s'est écoulée depuis l'invasion de la Sicile par les forces alliées. 20 villes, 9 aérodromes et près du quart de la superficie totale de l'île, abritant plus de 900.000 habitants, ont été occupées par les troupes anglaises, américaines et canadiennes. Les dernières dépêches de la nuit annoncent la prise d'Agrigento, enlevée par les troupes américaines à la suite d'un assaut spectaculaire.

Cette ville d'environ 30.000 habitants est la plus importante de la côte méridionale de l'île et commande trois voies ferrées en direction de Marsala, de Palerme et de Catane. Les forces du général Patton ont donc progressé d'environ 65 kms. vers l'ouest depuis leur débarquement à Gela. Agrigento est située à quelques 6 kms. à l'intérieur des terres, derrière Porto Empedocle. Un troisième général italien a été fait prisonnier.

Les résultats acquis par les forces alliées en Sicile rappellent étrangement ceux de la «guerre éclair» alors qu'elle était l'apanage des seules armées de Hitler.

Les Alliés sont aujourd'hui les maîtres de tout le littoral méridional de la Sicile, depuis les environs d'Agrigento jusqu'au Cap Passero, et contrôlent le littoral oriental de l'île jusqu'en un point à quelques 12 kms. de Catane. A l'intérieur des terres, l'avance des armées alliées va jusqu'à Caltanisetta, Caltagirone, Grammichele, Vizzini, à plus d'une cinquantaine de kms. à l'intérieur de l'île, toutes ces villes étant situées à des carrefours routiers de la plus grande importance.

On ne peut plus guère, aujourd'hui se servir de l'expression de «tête de pont» pour définir le territoire tenu par les armées alliées, et les perspectives d'avenir paraissent extrêmement favorables.

C'est au débouché qui va au nord d'Augusta, dans la plaine de Catane que se déroulent actuellement les engagements décisifs de la campagne. Le Haut-Commandément ennemi se rend parfaitement compte qu'une fois les Alliés parvenus à cette ville, leur emprise sur la Sicile augmentera par une sorte de progression géométrique.—Les fortifications entreprises étant loin d'être aussi avancées que Rome et Berlin le prétendaient, on peut présumer que l'ensemble du système de défense axiste risque de s'effondrer brusquement sur ce théâtre des opérations.

Aux dernières nouvelles, les forces de l'axe défendant Catane sont refoulées par la 8ème Armée jusqu'aux approches immédiats de la ville. Les troupes britanniques avançant rapidement vers le nord ont débordé l'aile droite de l'ennemi. Des détachements alliés sont constamment parachutés sur les arrières des unités allemandes et italiennes et les troupes ayant occupé Scordia, qui domine la plaine de Catane, les hommes du général Montgomery peuvent descendre de ces collines et couper du gros de leurs forces les unités ennemies combattant encore entre Lentini et la côte. On estime que la bataille pour Catane entre dans sa phase finale.

Un rôle de premier plan est dévolu à la flotte alliée qui a réduit au silence les batteries côtières et incendié plusieurs dépôts de carburant à Catane. La flotte tient également sous son feu la route qui relie Catane à Messine, par où doit fatalement passer une partie des renforts et du ravitaillement destinés à l'ennemi. Elle opère jusque dans le détroit de Messine, où 6 vedettes lance-torpilles italiennes ont déjà été coulées.

Le Haut-Commandement des forces de l'Axe s'attendait très probablement à une attaque de la partie occidentale de la Sicile, plus rapprochée des côtes d'Afrique du Nord, et avait massé ses troupes dans l'ouest de l'île. Depuis que les armées canadiennes occupent Caltagirone, les forces italiennes et allemandes ne peuvent plus emprunter que la seule route passant par la ville d'Enna et au pied du versant sud de l'Etna pour rallier soit le front de Catane, si elles veulent encore combattre, soit le port de Messine si elles doivent être évacuées sur la Calabre.

La position des armées ennemies est d'heure en heure moins favorable. Ses communications sont paralysées. La 8e me Armée a écrasé et franchi ses premières lignes de défense dans la plaine de Catane, tandis que les Canadiens et Americains menacent leurs flancs. La propagande italienne prépare déja l'opinion publique à la chute prochaine de la Sicile. De l'avis de certains experts militaires neutres, la totalité de l'île sera aux mains des forces alliées d'ici la fin du mois.

La résistance actuelle des troupes italiennes témoigne uniquement du désir de Mussolini de gagner du temps pour faire venir le plus de troupes et de matériel possible dans le sud de l'Italie. Mais on estime que la défense y sera particulièrement difficile, étant donné la longueur et la vulnérabilité des côtes de la pénisule.

T. H.

POEME KURDE

POURQUOI?

Pourquoi faut-il m'étonner
Des inconnus de ce monde?
S'il y a un coin dans cette ronde,
Si le printemps est ravi,
Par le parfum, la fraîcheur,
Si le vent sent la douceur
De ces prairies embaumées,
Si une aurore nous attend
Après la nuit de la vie.
Quand mon coeur qui me fait vivre
Et mon esprit qui m'émeut
Me sont parfois inconnus
Comme un passant de la rue

FUGACITÉ

Comme le soleil
Se penche vers la mer
Pour mouiller sa lèvre chaude,
Ainsi je m'incline sur toi,
Vers tes yeux d'émeraude.

Tu as des mots comme les nuits;
Qui dévorent le charme du soir;
Les orages de l'automne
Desséchant
Les fleurs et l'espoir.

Es-tu le vent de la vie
Qui fait tomber
Les feuilles du coeur,
Ou cette amère nostalgie
Qui pèse sur la tête des buveurs.

DR. BEDIR KHAN

LA PRESSE KURDE

Nous signalons, à nos lecteurs s'intéressant au mouvement culturel KURDE, les journaux et périodiques kurdes suivants:

RIYA TAZÉ organe des Kurdes de l'U.R.S.S paraissant à Erivan.

GALAWÉJ, la plus grande revue littéraire kurde, parait chaque mois à Bagdad, avec 80 à 100 pages de texte

JIYAN hebdomadaire politique et littéraire paraissant à Souleymanié.

HAWAR, revue littéraire bi-mensuelle paraissant à Damas. Textes kurdes et français.

RONAHI Revue mensuelle illustré, paraissant à Damas.

RESUME DES NOUVELLES

RUSSIE:— L'étreinte des forces soviétiques se resserre de plus en plus sur la base allemande d'Orel.

L'aviation russe a violemment bombardé les installations ferroviaires et les hangars à Orel, Karacheff et Nedlea.

MEDITERRANÉE:— La 8ème armée britannique se bat déjà dans les faubourgs de Catane. Les forces américaines ont occupé Porto Empedocle et poussent vers l'intérieur de l'île.

FRONT OCCIDENTAL:— Activité de la R.A.F. au-dessus de la Manche et du nord de la France.

Résultats des reconnaissances photographiques effectuées au-dessus des derniers objectifs de l'aviation alliée.

FRONT PACIFIQUE:— Bombardement de Nauru par l'aviation américaine et de Guadalcanal par les japonais.

DI WELATÊ ZEMBEQÊ GEWIR DE

Nivîsevan Grigori Petrof — 9 — Wergerandok: Qedrî Can

Ji kesê wisan re, bi dostî şîret dikim: Bira dev ji mamostetiyê berdin... ji xwe re li meslekekî din bigerin... bira herin, bibin tucar, di qeleman de bibin katib. Ji ciyê mamostan re, kesên bi can û giyan, kesên bi dil divên... Vaye, li ser hêvî û daxwaza min, zanayên welêt, her yekî, ji we re çend qonfrans hazir kirine. Ji zanebuna wan pardar bibin. Gava hûn vegerin dibistanên xwe, sûxteyên xwe bi evîn (eşq) a ilim aşîna bikin...»

Mamostan, ji bona zanebûnên xwe pêşve bibin, hêj bêtir, dest bi xwendinê dikirin û didan ser rêya rîberên xwe, Senelman... Belê, ji wan her yekî, di zemanekî kin de, quwetekî çandî (hirsî) der di ket, û bi pêncan, bi dehan, bi sedan Senelman pêda dibûn...

Senelman, hişyar bûna «Suomî», tenê bi xebata mamosteyan ne didît... li ku derê civîneke memûran, tucaran, toxtoran dibihîst, hema xwe digîhande wir... û ji wan re digot:

«Milet... ji bîr me kin!... hûn her yek, ji nav milet derketine... Hûn nuha çi dikin? Hûn, ji birayên xwe yên ne zan direvin???

Hûn, ji bo hişyariya xelkê xwe, bilindkirin û pêşve birina, çanda wan; hûn çi dikin??

ME'MÛRÊN MUREBÎ

Di sala 1816 de, Finlanda îltihaqî Rûsyê bû. Lê bi wî şertî ku ji wan re pêkhatineke bingehî (teşkîlateke esasî) bête dayîn. Ji xwe encumeneke wan a welatî jî hebû. Ji şertan yek jî: ji vê encumena welatî re dayina hinek huquq bû.

Çar Aleksandirê yekemîn, di beyan-nameke xwe de wad û peyman dikir: ku gerek ez û gerek yên bi dû min, emê ji pêkhatina we a welatî re, heta paşîn, riayet bikin...

Carekê bi vekirina encumena welatî «Seymîn» civîneke me'mûran a umûmî çê bû bû. (Senelman) jî di vê civînê de hazir bûbû û têde ji zemanê Isweçan ve hetanî zemanê Finlanda, tarixçeya me'mûrên dewletê çêkiribû û gotibû:

Ehlê Îsweçê, pir xweş, pir bi beş, gelek bi namûs û me'mûrnin şên in. Lê digel vê qasê bi xelas bûna welatê me yî wendabûyî, fe qirmayî... pir kêfxweş bûme... Ez xelasbûna welatê me, ji destên Îsweçan, ji destên me'mûrên wan de ketî dibînim, dilxweş dibim. Li Finlandayê me'mûrên Îsweçan çawa bûn? Evên ha him ji bona Finlandayê, him jî, ji bona Îsweçê bela bûn. Li Îsweçê bi xwe, me'mûrên wan gelek merivnin qenc in û delal in. Lê yên li vir ne wisan bûn. Hukumeta Îsweçê jî, mîna hukumetên din, qenc ne difikirî: me'mûrên xwe yên qenc û hêja di hundirê welatê xwe de, di sernîvekan de di hişt... Ji bona der (mîna welatê me) me'mûrên bêkêr di şandin. Mîna ku di nav her miletî de tên dîtin, di nav malmezin û dewlemendên Îsweçê de jî, merîvên bê şerm, tral, bêkar û bêkêr der di ketin... Ev xortên ji her dibistanê qewîtandî, ji tu wezîfa re ne qebulkirî, di tu ticaretan de kar ne ditî, ji xwe ne dixwest in kar bikin... serweta bavên xwe wenda dikir in... Hingî bavên wan, ji wan re digotin: «Em ne zanîn çi bi vî lawikî bikin?» Paşê wan re dixebitîn û ew li Finlandayê dikirin me'mûr.

PÊJINÊN DINYAYÊ

SOVYETISTANÊ — ENIYA ROHELÊT

Erdên Ko Uris û Eleman Têde Şer Dikin

Di enişka vê xerîtê a jêrin de, li aliyê çepê, çargûşeke dirêjkî û têde işaretin hene. Işareta pêşîn çiyan, a diwemîn çem û robaran, a sewemîn pengav û avrazan, a çaremîn rêhesinan û a pêncemîn derên ko ordiya her du aliyan pêşberê hev de ne, şanî me dikin.

Cihên reş behr in, û pirsên tê de navê benderan e.

Generalekî Talyanî Dardû Ezabên Welatê Xwe Qise Dike

LONDRE—A.F.I. Generalê talyanî Aşil di Davet yê ko di Sicilyayê de hatiye hêsîr kirin gotiye: Dilê me gelek teng bûye ko gava Hevalbenda dest bi êrîşa Sicilyayê kirine Musolînî Stola talyanî ne şiyandiye pêşiya wan, bervaniya Sicilyayê. Ji aliyê din sûçê refên elemanî mezin e, wan diviya bû pêşbiriya qiwetên hevalbenda bikin. Me bawer ne dikir ko Serdariya Hevalbenda heyveronê de dikare dirêjî girava me bike. Lê bi derbekê her tişt guheriye. Balafirên me ên nobetdarî û dîdevaniyê di sariya sibehê de elam dane ko bi hezaran waporên Hevalbenda esker û çek û posat dertînin peravên Sicilyayê. Me seh kir ko rewişa me giran û zehmet e. Me tiştên ko diqewimîn şanî Romayê daye; lê wey li me, dengê Romayê ne dihat bihîstin.

DÛRIK

DÛRIKÊN LI BER TEMBÛRÊ

GEWR' AM

Bejna te kehrê
Keleha Wethayê
Mi hoste berdanê
Ji aliyê Bexdayê
Mi hoste berdanê
Şagirtî nayê
L' ser sing û berê gewr'am
Kêfa dinyayê

Bejna te kehrê
Kelha Bitûmê
Sefer kira bû
Ez pê de diçûmê.

Ser sing û berê gewrê
Ez teqdîr dibûmê
Bejna te kehrê
Kelha hesinî
Mi hoste berdanê
Şagirtî sekinî.

Hey Weleh tu dîn î
Bileh tu dîn î
Singê te gewrê
Tasik zêrînê

Weleh û bile yê
Kezalek geleyê
Singê te gewr in
Berfa çeleyê

Çilo mi gotî
Bi kêfa mi re yê
Singê te bexçê gula
Navê min tê de yê.

Singê te gewrê
Bi qifl û mifteyê
Weleh tu hatî
Bileh tu hatî
Tu wek kewek rebat î
Tu wek sêvek xelat î
Ser çav mi'r hatî.

ÇEÇANÊ

Ax û yeman Çeçanê
Sor gulê beliban î
Çavşîn î çavşeytan î
Destê xwe b' destê mi ko
Heyde ko em herine govendê
L'wê d' emê bêne dîlanê
Tu bi serê ciwanî bigirî
Emê l' dev xin gem û lîwanê.

Ax û yaman çeçiko
Ava gerê hêniko
Devê xwe di memkê mi ko
Weke ava şerbik e
Xwêdê mirada bike

Ax û yeman çeçiko
Ava gerê hêniko
Devê di memkê mi ko
Weke ava şerbik e
Xwedê mirada bike
Li nav tirikê roniko.

Ax û yeman çeçanê
Çeçan mi dî bû li gasînê
Av dikişandê b' misînê
Ezê Çeço birevînim
Xwe ba'vên Bekrî axa
Li wê Xopana Rêşînê.

Ax û yeman Çeçanê
Çavşînê çavşeytanê
Mi Çeçan dî bû l' ser bîrê
Av dikişandê bi zencîrê
Ezê çeço birevînim
Xwe bavejin Cezîrê.

Kirasê Çeço meles e
Mi da bû ber meqes e
Heçî dosta wî tu ne
Kêçik lawê teres e.

Kirasê çeço mebrûm e
Hûrik, hûrik didrûme
Heçî dosta wî tu ne
J' her du dinya mehrûm e.

IMP. LE MIROIR D'ORIENT - BEYROUTH

www.arshivakurd.org